

Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública

RESOLUCIÓ de 26 de gener de 2021, de la consellera de Sanitat Universal i Salut Pública, per la qual s'acorden mesures addicionals en matèria d'inhumació de persones mortes per coronavirus, com a conseqüència de la situació de crisi sanitària ocasionada per la Covid-19. [2021/764]

Antecedents de fet

L'extensió de la malaltia Covid-19 en aquests moments fa necessari que s'hagen d'extremar totes les mesures de seguretat sanitària i d'higiene i, entre elles, les relatives al tractament dels cossos de les persones que moren per aquesta malaltia.

La defunció de persones per coronavirus, per raons sanitàries òbvies, fa recomanable la seua immediata inhumació o incineració i que no s'acumulen en el dipòsit de l'hospital o institució sanitària en què eren ateses, sense necessitat que transcorreguen més de 24 hores de la defunció, i una vegada obtingudes la certificació mèdica de defunció i la llicència d'enterrament.

L'article 14 del Reglament pel qual es regulen les pràctiques de policia sanitària mortuòria en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, aprovat per Decret 39/2005, de 25 de febrer, del Consell de la Generalitat, assenyalava que «Sense perjudici del que es preveu en l'article 12, quan existisquen raons sanitàries que aconsellen la inhumació immediata d'un cadàver, l'alcalde del municipi corresponent ordenarà que siga transportat urgentment al dipòsit de cadàvers del cementiri de la pròpia localitat, excepte en els casos d'intervenció judicial, per a procedir a la seua inhumació tan prompte siga possible. Quan les raons sanitàries determinants de la inhumació immediata tinguen una incidència territorial que excedisca d'un terme municipal, la competència per a ordenar la conducció immediata correspondrà a l'òrgan autonòmic de sanitat».

Per això, a través de la present resolució, es vol ordenar que aqueixa conducció siga immediata i ràpida quan la defunció s'haja produït en localitat diferent d'aquella on estiga previst l'enterrament o incineració de la persona morta.

Fonaments de dret

1. La Generalitat, mitjançant la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, té competència exclusiva en matèria d'higiene, de conformitat amb l'article 49.1.11.a de l'Estatut d'Autonomia, i competència exclusiva en matèria d'organització, administració i gestió de totes les institucions sanitàries públiques dins del territori de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb l'article 54.1 del mateix text legal.

2. El Reial decret 926/2020, de 25 d'octubre, pel qual es declara l'estat d'alarma per a contindre la propagació d'infeccions causades pel SARS-CoV-2 (BOE 05.10.2020), assenyalava en la seua exposició que durant la vigència de l'estat d'alarma, les administracions sanitàries competents en salut pública, en tot allò no previst en aquesta norma, hauran de continuar adoptant les mesures necessàries per a afrontar la situació d'emergència de salut pública ocasionada per la Covid-19, conformement a la legislació sanitària, en particular, la Llei orgànica 3/1986, de 14 d'abril, de mesures especials en matèria de salut pública, la Llei 14/1986, de 25 d'abril, General de Sanitat i la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, general de salut pública, així com en la normativa autonòmica corresponent.

Aquest reial decret ha sigut prorrogat per Reial decret 956/2020, de 3 de novembre, des de les 00.00 hores del dia 9 de novembre de 2020 fins a les 00.00 hores del dia 9 de maig de 2021 (BOE 04.11.2020).

3. La Llei orgànica 3/1986, de 14 d'abril, de mesures especials en matèria de salut pública, estableix en l'article 1 que «amb la finalitat de protegir la salut pública i previndre la seua pèrdua o deterioració, les autoritats sanitàries de les diferents administracions públiques podran, dins de l'àmbit de les seues competències, adoptar les mesures previstes en la present llei quan així ho exigisquen raons sanitàries d'urgència o necessitat», i en l'article 3, més en concret, que «amb la finalitat de controlar les malalties transmissibles, l'autoritat sanitària, a més de realitzar les accions preventives generals, podrà adoptar les mesures oportunes per al control dels malalts, de les persones que estiguen o hagen estat en

Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública

RESOLUCIÓN de 26 de enero de 2021, de la consellera de Sanidad Universal y Salud Pública, por la que se acuerdan medidas adicionales en materia de inhumación de personas fallecidas por coronavirus, como consecuencia de la situación de crisis sanitaria ocasionada por la Covid-19. [2021/764]

Antecedentes de hecho

La extensión de la enfermedad Covid-19 en estos momentos hace necesario que se deban extremar todas las medidas de seguridad sanitaria y de higiene y, entre ellas, las relativas al tratamiento de los cuerpos de las personas que fallecen por esta enfermedad.

El fallecimiento de personas por coronavirus, por razones sanitarias obvias, hace recomendable su inmediata inhumación o incineración y que no se acumulen en el depósito del hospital o institución sanitaria en que eran atendidas, sin necesidad de que transcurran más de 24 horas del fallecimiento, y una vez obtenidas la certificación médica de defunción y la licencia de enterramiento.

El artículo 14 del Reglamento por el que se regulan las prácticas de policia sanitaria mortuoria en el ámbito de la Comunitat Valenciana, aprobado por Decreto 39/2005, de 25 de febrero, del Consell de la Generalitat, señala que «Sin perjuicio de lo previsto en el artículo 12, cuando existan razones sanitarias que aconsejen la inhumación inmediata de un cadáver, el alcalde del municipio correspondiente ordenará que sea transportado urgentemente al depósito de cadáveres del cementerio de la propia localidad, salvo en los casos de intervención judicial, para proceder a su inhumación tan pronto sea posible. Cuando las razones sanitarias determinantes de la inhumación inmediata tengan una incidencia territorial que exceda de un término municipal, la competencia para ordenar la conducción inmediata correspondrá al órgano autonómico de sanidad».

Por ello, a través de la presente resolución, se quiere ordenar que esa conducción sea inmediata y rápida cuando el fallecimiento se haya producido en localidad distinta de aquella donde esté previsto el enterramiento o incineración de la persona fallecida.

Fundamentos de derecho

1. La Generalitat, mediante la Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública, tiene competencia exclusiva en materia de higiene, de conformidad con el artículo 49.1.11.a del Estatuto de Autonomía, y competencia exclusiva en materia de organización, administración y gestión de todas las instituciones sanitarias públicas dentro del territorio de la Comunitat Valenciana, de conformidad con el artículo 54.1 del mismo texto legal.

2. El Real decreto 926/2020, de 25 de octubre, por el que se declara el estado de alarma para contener la propagación de infecciones causadas por el SARS-CoV-2 (BOE 05.10.2020), señala en su exposición que durante la vigencia del estado de alarma, las administraciones sanitarias competentes en salud pública, en lo no previsto en esta norma, deberán continuar adoptando las medidas necesarias para afrontar la situación de emergencia de salud pública ocasionada por la Covid-19, con arreglo a la legislación sanitaria, en particular, la Ley orgánica 3/1986, de 14 de abril, de medidas especiales en materia de salud pública, la Ley 14/1986, de 25 de abril, general de sanidad y la Ley 33/2011, de 4 de octubre, general de salud pública, así como en la normativa autonómica correspondiente.

Este real decreto ha sido prorrogado por Real decreto 956/2020, de 3 de noviembre, desde las 00.00 horas del día 9 de noviembre de 2020 hasta las 00.00 horas del día 9 de mayo de 2021 (BOE 04.11.2020).

3. La Ley orgánica 3/1986, de 14 de abril, de medidas especiales en materia de salud pública, establece en el artículo 1 que «con el fin de proteger la salud pública y prevenir su pérdida o deterioro, las autoridades sanitarias de las distintas administraciones públicas podrán, dentro del ámbito de sus competencias, adoptar las medidas previstas en la presente ley cuando así lo exijan razones sanitarias de urgencia o necesidad», y en el artículo 3, más en concreto, que «con el fin de controlar las enfermedades transmisibles, la autoridad sanitaria, además de realizar las acciones preventivas generales, podrá adoptar las medidas oportunas para el control de los enfermos, de las personas que estén o

contacte amb aquests i del medi ambient immediat, així com les que es consideren necessàries en cas de risc de caràcter transmissible».

4. L'article 26.1 de la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, preveu: «En cas que existisca o se sospite raonablement l'existència d'un risc imminent i extraordinari per a la salut, les autoritats sanitàries adoptaran les mesures preventives que estimen pertinents, com la confiscació o immobilització de productes, suspensió de l'exercici d'activitats, tancaments d'empreses o les seues instal·lacions, intervenció de mitjans materials i personals i totes les altres que es consideren sanitàriament justificades».

5. La Llei 33/2011, de 4 d'octubre, general de salut pública, per la seua part, estableix en l'article 54.1 que «sense perjudici de les mesures previstes en la Llei orgànica 3/1986, de 14 d'abril, de mesures especials en matèria de salut pública, amb caràcter excepcional, i quan així ho requerisquen motius d'extraordinària gravetat o urgència, l'Administració general de l'Estat i les de les comunitats autònomes i ciutats de Ceuta i Melilla, en l'àmbit de les seues competències respectives, podran adoptar les mesures que siguin necessàries per a assegurar el compliment de la llei», i en l'apartat 2, que «en particular, sense perjudici del qual preveu la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat, l'autoritat competent podrà adoptar, mitjançant una resolució motivada, les següents mesures:

- a) La immobilització i, si és procedent, el decomís de productes i substàncies.
- b) La intervenció de mitjans materials o personals.
- c) El tancament preventiu de les instal·lacions, establiments, serveis i indústries.
- d) La suspensió de l'exercici d'activitats.
- e) La determinació de condicions prèvies en qualsevol fase de la fabricació o comercialització de productes i substàncies, així com del funcionament de les instal·lacions, establiments, serveis i indústries a què es refereix aquesta llei, amb la finalitat de corregir les deficiències detectades.

f) Qualsevol altra mesura ajustada a la legalitat vigent si hi ha indicis racionals de risc per a la salut, inclosa la suspensió d'actuacions d'acord amb el que estableix el títol II d'aquesta llei».

En l'apartat 3 de l'esmentat precepte s'estableix: «Les mesures s'adoptaran prèvia audiència dels interessats, excepte en cas de risc imminent i extraordinari per a la salut de la població, i la seua duració no excedirà del temps exigít per la situació de risc que les va motivar. Les despeses derivades de l'adopció de mesures cautelars previstes en el present article aniran a càrrec de la persona o empresa responsable».

6. L'article 83.2 de la Llei 10/2014, de 29 de desembre, de la Generalitat, de Salut de la Comunitat Valenciana, estableix: «Així mateix, les activitats públiques i privades de les quals, directament o indirectament, pugua derivar-se un risc per a la salut i seguretat de les persones, incloses les de promoció i publicitat, se sotmetran a les mesures d'intervenció que reglamentàriament s'establisquen».

I l'article 86 de l'esmentada Llei de salut de la Comunitat Valenciana, de regulació de les mesures especials cautelars i definitives, assenyala: «Quan l'activitat exercida poguera tindre una repercussió excepcional i negativa en la salut, les autoritats públiques sanitàries, a través dels seus òrgans competents en cada cas, podran procedir a l'adopció de les mesures especials que siguin necessàries per a garantir la salut i seguretat de les persones, que tindran caràcter cautelar o, després del corresponent procediment contradictori, caràcter definitiu».

Sense perjudici del que es disposa en la normativa bàsica estatal, les mesures que pot utilitzar l'Administració seran, entre altres, les següents:

- a) El tancament d'empreses o les seues instal·lacions.
 - b) La suspensió de l'exercici d'activitats.
 - h) Qualsevol altra mesura prevista expressament en una norma amb rang de llei.
- (...)

7. L'Acord de 19 de juny de 2020, del Consell, sobre mesures de prevenció contra la Covid-19, assenyala que cap l'adopció de mesures extraordinàries en salvaguarda de la salut pública a causa de la pandèmia per coronavirus SARS-CoV2 per part de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública. De manera exacta l'Acord disposa:

hayán estado en contacto con estos y del medio ambiente inmediato, así como las que se consideran necesarias en caso de riesgo de carácter transmissible».

4. El artículo 26.1 de la Ley 14/1986, de 25 de abril, general de sanidad, prevé: «En caso de que exista o se sospeche razonablemente la existencia de un riesgo inminente y extraordinario para la salud, las autoridades sanitarias adoptarán las medidas preventivas que estiman pertinentes, como la confiscación o inmovilización de productos, suspensión del ejercicio de actividades, cierres de empresas o sus instalaciones, intervención de medios materiales y personales y todas las otras que se consideran sanitariamente justificadas».

5. La Ley 33/2011, de 4 de octubre, general de salud pública, por su parte, establece en el artículo 54.1 que «sin perjuicio de las medidas previstas en la Ley orgánica 3/1986, de 14 de abril, de medidas especiales en materia de salud pública, con carácter excepcional, y cuando así lo requieran motivos de extraordinaria gravedad o urgencia, la Administración general del Estado y las de las comunidades autónomas y ciudades de Ceuta y Melilla, en el ámbito de sus competencias respectivas, podrán adoptar las medidas que sean necesarias para asegurar el cumplimiento de la ley», y en el apartado 2, que «en particular, sin perjuicio del que prevé la Ley 14/1986, de 25 de abril, general de sanidad, la autoridad competente podrá adoptar, mediante una resolución motivada, las siguientes medidas:

- a) La inmovilización y, si es procedente, el decomiso de productos y sustancias.
- b) La intervención de medios materiales o personales.
- c) El cierre preventivo de las instalaciones, establecimientos, servicios e industrias.
- d) La suspensión del ejercicio de actividades.
- e) La determinación de condiciones previas en cualquier fase de la fabricación o comercialización de productos y sustancias, así como del funcionamiento de las instalaciones, establecimientos, servicios e industrias a que se refiere esta ley, con la finalidad de corregir las deficiencias detectadas.

f) Cualquier otra medida ajustada a la legalidad vigente si hay indicios racionales de riesgo para la salud, incluida la suspensión de actuaciones de acuerdo con lo que establece el título II de esta ley».

En el apartado 3 del mencionado precepto se establece: «Las medidas se adoptarán previa audiencia de los interesados, excepto en caso de riesgo inminente y extraordinario para la salud de la población, y su duración no excederá del tiempo exigido por la situación de riesgo que las motivó. Los gastos derivados de la adopción de medidas cautelares previstas en el presente artículo irán a cargo de la persona o empresa responsable».

6. El artículo 83.2 de la Ley 10/2014, de 29 de diciembre, de la Generalitat, de salud de la Comunitat Valenciana, establece: «Asimismo, las actividades públicas y privadas de las que, directa o indirectamente, pueda derivarse un riesgo para la salud y seguridad de las personas, incluidas las de promoción y publicidad, se someterán a las medidas de intervención que reglamentariamente se establezcan».

Y el artículo 86 de la mencionada Ley de salud de la Comunitat Valenciana, de regulació de las medidas especiales cautelares y definitivas, señala: «Cuando la actividad ejercida pudiera tener una repercusión excepcional y negativa en la salud, las autoridades públicas sanitarias, a través de sus órganos competentes en cada caso, podrán proceder a la adopción de las medidas especiales que sean necesarias para garantizar la salud y seguridad de las personas, que tendrán carácter cautelar o, después del correspondiente procedimiento contradictorio, carácter definitivo».

Sin perjuicio de lo dispuesto en la normativa básica estatal, las medidas que puede utilizar la Administración serán, entre otros, las siguientes:

- a) El cierre de empresas o sus instalaciones.
 - b) La suspensión del ejercicio de actividades.
 - h) Cualquier otra medida prevista expresamente en una norma con rango de ley.
- (...)

7. El Acuerdo de 19 de junio de 2020, del Consell, sobre medidas de prevención frente a la Covid-19, señala que cabe la adopción de medidas extraordinarias en salvaguarda de la salud pública a causa de la pandemia por coronavirus SARS-CoV2 por parte de la Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública. De forma exacta el Acuerdo dispone:

«Seté. Seguiment

Les mesures preventives recollides en aquest acord seran objecte de seguiment per a garantir la seua adequació a la situació epidemiològica i sanitària. A aquest efecte, podran ser modificades o suprimides mitjançant acord del Consell o resolució de la persona titular de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.

Així mateix, correspon a la persona titular de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública adoptar les mesures necessàries per a l'aplicació del present acord i establir, d'acord amb la normativa aplicable i a la vista de l'evolució de la situació sanitària, totes aquelles mesures addicionals o complementàries que siguin necessàries».

Sobre la base de l'exposat, valorada l'actual situació, tenint en compte que és convenient per raons sanitàries que es produïska de manera immediata la inhumació o incineració dels cadàvers de persones mortes per coronavirus Covid-19, i atés que situació s'està produint en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb l'article 81.1.b de la Llei 10/2014, de 29 de desembre, de la Generalitat, de salut de la Comunitat Valenciana, resolc:

Primer

Establir la següent mesura especial, de caràcter preventiu, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana:

Ordenar que, una vegada morta una persona per coronavirus Covid-19, siga traslladada immediatament al depòsit del cementeri de la seua corresponent localitat o, si té capacitat, al depòsit de l'empresa funerària participant en el servei de recollida i trasllat del cadàver perquè es procedisca a la seua inhumació o incineració tan prompte siga possible, sense que haja de romandre en el depòsit de la institució sanitària on va morir.

Podrà procedir-se a la inhumació o incineració de la persona morta a causa de la malaltia Covid-19 una vegada obtingudes la certificació mèdica de defunció i la llicència d'enterrament, expedida pel Registre Civil corresponent, o si escau, Autoritat judicial competent, tot això de conformitat amb la normativa registral civil estatal d'aplicació. Per a això, l'empresa funerària que intervé haurà de comunicar a l'Ajuntament corresponent, la citada documentació necessària per a procedir a la inhumació o incineració del cadàver de la persona morta.

A aquest efecte, i en les dues situacions possibles de permanència del cadàver, bé en el depòsit municipal, bé en el depòsit de l'empresa funerària, l'empresa que intervé en el servei haurà d'atendre estrictament els criteris establits en el document del Ministeri de Sanitat sobre «Procediment per al maneig de cadàvers de casos de Covid-19» (versió del 26 de maig de 2020 i posteriors actualitzacions, en el seu cas).

Segon. Eficàcia i vigència

La present resolució produirà efectes des de l'endemà a la seua publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* i mantindrà la seua vigència en tant se mantinguen en vigor alguna de les mesures que per Decret del president de la Generalitat Valenciana s'han dictat com a autoritat competent delegada en virtut del Reial decret 926/2020, de 25 d'octubre, pel qual es declara l'estat d'alarma per a contindre la propagació d'infeccions causades pel SARS-CoV-2.

S'adverteix que la present resolució posa fi a la via administrativa podent interposar-se recurs contenciós administratiu en el termini de dos mesos, comptats des de l'endemà de la seua notificació, davant de la Sala Contenciosa Administrativa del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana, d'acord amb el que s'estableix en els articles 10.1 i 46.1 de la Llei 29/1998, de 13 de juliol, reguladora de la jurisdicció contenciosa administrativa, o recurs potestatiu de reposició davant del mateix òrgan que va dictar l'acte, en el termini d'un mes, de conformitat amb els articles 123 i 124 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques. Tot això sense perjudici que pugua interposar-se qualsevol altre recurs dels previstos en la legislació vigent.

València, 26 de gener de 2021.– La consellera de Sanitat Universal i Salut Pública: Ana Barceló Chico.

«Séptimo. Seguimiento

Las medidas preventivas recogidas en este acuerdo serán objeto de seguimiento para garantizar su adecuación a la situación epidemiológica y sanitaria. A estos efectos, podrán ser modificadas o suprimidas mediante acuerdo del Consell o resolución de la persona titular de la Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública.

Asimismo, corresponde a la persona titular de la Conselleria de Sanidad Universal y Salud Pública adoptar las medidas necesarias para la aplicación del presente acuerdo y establecer, de acuerdo con la normativa aplicable y a la vista de la evolución de la situación sanitaria, todas aquellas medidas adicionales o complementarias que sean necesarias».

En base a lo expuesto, valorada la actual situación, teniendo en cuenta que es conveniente por razones sanitarias que se produzca de forma inmediata la inhumación o incineración de los cadáveres de personas fallecidas por coronavirus Covid-19, y dado que situación se está produciendo en el ámbito de la Comunitat Valenciana, de conformidad con el artículo 81.1.b de la Ley 10/2014, de 29 de diciembre, de la Generalitat, de Salud de la Comunitat Valenciana, resuelvo:

Primero

Establecer la siguiente medida especial, de carácter preventivo, en el ámbito de la Comunitat Valenciana:

Ordenar que, una vez fallecida una persona por coronavirus Covid-19, sea trasladada inmediatamente al depósito del cementerio de su correspondiente localidad o, si tiene capacidad, al depósito de la empresa funeraria participante en el servicio de recogida y traslado del cadáver para que se proceda a su inhumación o incineración tan pronto sea posible, sin que deba permanecer en el depósito de la institución sanitaria donde falleció.

Podrá procederse a la inhumación o incineración de la persona fallecida a causa de la enfermedad Covid-19 una vez obtenidas la certificación médica de defunción y la licencia de enterramiento, expedida por el Registro Civil correspondiente, o en su caso, autoridad judicial competente, todo ello de conformidad con la normativa registral civil estatal de aplicación. Para ello, la empresa funeraria interviniente deberá comunicar al Ayuntamiento correspondiente, la citada documentación necesaria para proceder a la inhumación o incineración del cadáver de la persona fallecida.

A tal efecto, y en las dos situaciones posibles de permanencia del cadáver, bien en el depósito municipal, bien en el depósito de la empresa funeraria, la empresa interviniente en el servicio deberá atender estrictamente a los criterios establecidos en el documento del Ministerio de Sanidad sobre «Procedimiento para el manejo de cadáveres de casos de Covid-19» (versión del 26 de mayo de 2020 y posteriores actualizaciones, en su caso).

Segundo. Eficacia y vigencia

La presente resolución producirá efectos desde el día siguiente a su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* y mantendrá su vigencia en tanto se mantengan en vigor alguna de las medidas que por decreto del presidente de la Generalitat Valenciana se han dictado como autoridad competente delegada en virtud del Real decreto 926/2020, de 25 de octubre, por el que se declara el estado de alarma para contener la propagación de infecciones causadas por el SARS-CoV-2.

Se advierte que la presente resolución pone fin a la vía administrativa pudiendo interponerse recurso contencioso-administrativo en el plazo de dos meses, contados desde el día siguiente al de su notificación, ante la Sala de lo Contencioso-Administrativo del Tribunal Superior de Justicia de la Comunitat Valenciana, de acuerdo con lo establecido en los artículos 10.1 y 46.1 de la Ley 29/1998, de 13 de julio, reguladora de la jurisdicción contencioso-administrativa, o recurso potestativo de reposición ante el mismo órgano que dictó el acto, en el plazo de un mes, de conformidad con los artículos 123 y 124 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas. Todo ello sin perjuicio de que pueda interponerse cualquier otro recurso de los previstos en la legislación vigente.

València, 26 de enero de 2021.– La consellera de Sanidad Universal y Salud Pública: Ana Barceló Chico.